

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

В ІМ'Я ФУТБОЛУ

Виповнився 21 рік незалежності українського футболу і визнання його міжнародною спільнотою. За час від 1991-го ми дещо встигли. Пишаємось дебютом на чемпіонаті світу в Німеччині, де промовисто й сенсаційно для багатьох увійшли до вісімки кращих команд, перемогою донецького «Шахтаря» в Кубку УЄФА, виходом до півфіналу Ліги чемпіонів київського «Динамо», «Золотим м'ячем» Європи Андрія Шевченка. Були й поразки. Зумовлені, зокрема, й періодом становлення, набуття досвіду. Проте ми відбулися. Підтвердженням нашої рівності серед інших стало й високе право приймати форум «Євро-2012», який, поза сумнівом, був найяскравішою футбольною подією не лише року, а й наразі усього більш ніж 20-річного поступу українського футболу.

Однак ми не є terra incognita в історії світової гри. Україна має давні футбольні традиції, сторінки яких не повинна забувати і якими повинна пишатися. Футбол чи ігри у м'яч, схожі на нього, відомі українцям з давніх часів, про що свідчать археологічні знахідки, в тім числі й на козацькій Хортиці.

Українці були піонерами зародження сучасного футболу в колишніх імперіях, здобуваючи для них перемоги й славу. Визначальний внесок українських футболістів в успіхи радянського футболу. Водночас часто саме гра на футбольному полі ставала у виразненні прагнення до незалежності, формою самоусвідомлення і самовизначення українців. Нема перебільшення у тому, що перемоги київського «Динамо» у чемпіонатах тодішнього СРСР у 60–80-х роках, кубкові вершини донецького «Шахтаря», львівських «Карпат», харківського «Металіста», дніпропетровського «Дніпра» наближали українську державність. Як і в тому, що український футбол став одним із рушіїв демократичних змін початку 90-х років, а відтак здобуття української незалежності. Українські футболісти одними з перших поставили питання про утворення суверенних від Москви організаційних структур, проведення повноцінної національної першості, самостійної участі у міжнародних турнірах національної команди та клубів. Для багатьох українців це також було одним з аргументів наступного вибору.

Українцям є ким пишатися у футболі. Валерій Лобановський, Олег Блохін, Ігор Беланов, Андрій Шевченко, Анатолій Бишовець, Йозеф Сабо, Віктор Серебряников, Валерій Поркуян, Анатолій Тимошук, Олександр Шовковський та багато інших, хто уславив гру й Україну в світі. Багато укра-

їнців, вихідців з українських теренів, з різних причин і обставин захищали прапори й інших держав: про них ми також повинні знати й пам'ятати.

Книга, яка пропонується Вашій увазі, присвячена чемпіонатам світу з футболу. В ній уперше зібрано відомості про українців, які брали участь у турнірах «мундіалів» від 1930-го року, а також про українські команди, що самостійно виступали в чемпіонатах. Окремий розділ присвячений спогадам безпосередніх учасників поєдинків. Ці розповіді інколи контрверсійні (тим, правда, ще цікавіші), а разом створюють неповторну картину футбольних фієст, передають емоції й подробиці змагань різних років і вже — століть.

Чемпіонати світу — вершина футбольного суперництва, коронація найкращих команд і футболістів. Проте, окрім свят, є і будні, копітка праця й звитяга тих, хто, можливо, й не досяг чи не досягне вершин, але вірно служив і служить грі, також ушлявлюючи її. Це багатомільйонна армія спортсменів, любителів футболу, які, власне, і створюють феномен Великої гри.

Мені пощастило знати багатьох видатних українських футболістів та тренерів. Усі вони — ентузіасти й подвижники футболу, якому служать не за гроші, а з відданості грі і в ім'я її. Це, повірте, не просто високомовні слова. Їхня самовідданість і справді подвижництво — це те, що рухає український футбол, у якого ще буде його золотий «мундіаль»!

При написанні книги були використані різні джерела. Я вдячний за допомогу в роботі над виданням Віктору Набрську, Віктору Шпаку, Михайлу Сороці, Анатолію Зюнькіну, Богдану Будному, віце-президентові ФК «Динамо» (Київ) Олексію Семененку, іншим колегам, чий поради і матеріали були використані.

Автор

**ФУТБОЛЬНОГО ЦВІТУ –
ПО ВСЬОМУ СВІТУ**

ЯК УКРАЇНЦІ ГРУ ПРОСЛАВЛЯЛИ

1992-го року Україна стала членом ФІФА, здобувши право повноцінно брати участь у міжнародних змаганнях на рівні клубних та збірних команд, у тім числі у світових чемпіонатах. Однак історія українського представництва на найвищому футбольному рівні має куди тягліші традиції, аніж офіційно прийнято вважати. Саме на українських землях у ХІХ столітті зародився футбол у тогочасній Російській імперії й саме українські команди Києва, Одеси, Севастополя, Миколаєва, Харкова і Юзівки (нині — Донецьк) склали основу Всеросійського футбольного Союзу, який ще 1912-го року увійшов до складу ФІФА. Інша гілка футбольного дерева розвивалась на західних українських землях, що у різні роки входили до державних утворень Австро-Угорщини, Польщі, Румунії, Чехословаччини. Українські футболісти вписали свої рядки і до спортивної історії цих держав.

Лихоліття середини минулого століття розкидало українців по всьому світу. Багато з них опинилось у Західній Європі, зокрема Німеччині та Австрії. Там теж вирувало спортивне життя. У тій же Німеччині існувало понад три десятки українських футбольних команд, які змагалися між собою, брали участь у міжнародних турнірах. Згодом разом з іншими переселялись і далі — до США, Канади, Австралії... У країнах нового перебування часто саме переселенці, гуртуючись, утворюючи національні команди, започатковували, давали поштовх розвитку спортивних видів, у тому числі футболу.

Успішно виступали нові громадяни і за національні збірні країн осілости, захищаючи їхню спортивну честь на міжнародній арені. Інколи така збірна могла бути й не одна, що дозволялось тогочасними правилами змагань. З роками по світах виросло не одне покоління футболістів, що мають українське коріння. Чимало з них уславилось на футбольному полі, зокрема й на «мундіалях».

З ЧЕРНІВЦІВ — ДО МОНТЕВІДЕО І БЛИЖЧЕ

Найвідомішою командою Буковини, що в довоєнний час входила до складу Румунії, періоду зародження футболу в Україні була чернівецька команда «Ян», утворена на базі місцевого університету 1901-го року. Складена переважно зі студентів та викладачів, вона першою з місцевих ко-

«В ОЧАХ МОСКВИ МИ ЗАВЖДИ БУЛИ МАЛОРОСАМИ»

— Якийсь час після Чилі вас не було у збірній. Ходили чутки, що через конфлікт з її новим тренером Костянтином Бесковим.

— Непорозуміння з ним були. Не тільки у мене. Він, скажімо, недолюблював кавказців... Та хіба кавказці у тому винні?

— Але ви ж не кавказець, а ніби як навіть козак...

— Я захищав хлопців. Якось на загальних зборах команди Бесков почав кричати на Мішу Месхі, Славу Метревелі й Гіві Чохелі. Ви, мовляв, ніхто, нічого не варті. Я вступився: «За що ображаєте хлопців? Вони — заслужені майстри, чемпіони Європи, їх поважати потрібно». Чи якщо москвич, то можна ображати? Бескову це ду-у-у-же не сподобалось.

Або інший епізод. Грали ми з італійцями на Кубок Європи в Римі. Додому вирішили повертатись через Прагу — так дешевше було. Уже там за обідом хлопці запитують Бескова: «Костянтин Івановичу, а можна ми чеського пива спробуємо?» — «Будь ласка, — каже, — пийте». Всім принесли по кухлю. А я пива не пив, не розумівся на ньому. Віддав своє Віті Шустикову, а сам ніби до туалету. Знайшов бар, взяв там собі 150 сливовиці, смикнув і, ніби нічого й не сталося, повернувся до всіх. А пізніше Бесков скликає команду і каже: «Ви порушили режим, тож премії позбавляєтесь. Окрім Серебряникова, він один серед вас професіонал». А сам же дозволив випити пива! Така ось провокація. Тоді я й зізнався: «Я теж грішний, теж пив. З хлопцями я». Словом, не склалось у нас з Бесковим.

— У відбіркових матчах чемпіонату світу-66 збірну очолював уже Микола Морозов. Однак ви не брали участі в тих матчах, а з'явилися у збірній вже в товариських зустрічах після відбору. Невже Микола Морозов не довіряв?

— Ні, він до мене нормально ставився. На збори викликав. Але на гру чомусь не ставив. Я був найкращий у світі запасний. Але я не ображався. При Морозові у команди гарні поїздки були, хлопці поважали його за це.

Перед товариським матчем зі збірною Чехословаччини Морозов каже: «Вікторе, ти готовий вийти проти Масопуста?».

— Ну, знаменитий футболіст був! Срібний призер чемпіонату світу 1962-го...

— «А що потрібно робити?» — запитую. — «Що б його на полі видно не було!» Фактично мене випускали «на розмін». Масопуст багато рухався, переміщався по полю, а я не відступав, не давав йому продихнути. Словом, «з'їв» я чеха. Та й взагалі ми добре зіграли — виграли 2:1, обидва м'ячі у нас тоді Толя Банішевський провів.

— А матч з бельгійцями у Брюсселі пам'ятаєте? Ви тоді іще переможний гол забили. Вас навіть «Франс-футбол» відзначив за активність і мобільність.

– Після Праги я почувавсь не дуже. Але на бельгійців налаштувався. Та й погода була «моя» – дрібний дощ. Я любив грати, коли трава трохи мокра. Нападник тоді отримує певну технічну фору. «Хилитнув» трохи захисника, і він уже твій – проходиш його. Теж своєрідний футбольний секрет. А м'яч я тоді гарний забив. Змістився з краю до центру і з правої ноги пробив у дальній кут. Воротар стрибнув, але дістати не зміг. Знаєте, не всі голи, які забивав, приносили таке задоволення. Тут вийшло усе, як задумав, мов за кресленням.

Віктор Серебряников

– А взагалі як ставились до публікацій про себе – різних, інколи й не завжди добрих?

– Я не надавав і не надаю їм значення. Мені все одно, що про мене пишуть. Мій друг Миша Месхі сказав якось, що нема різниці, як про тебе пишуть, головне, щоб писали. Пишуть – значить живий або пам'ятають. Коли перестануть писати – отоді дійсно погано.

– До Англії поїхало одразу, як ніколи, багато киян – ви, Поркуян, Островський, Сабо, Банников. Ціла команда. Як трималися купи?

– У збірній Морозов присікав будь-яку групівщину. Як, до речі, і Маслов у «Динамо». Для них головне було не звідки ти родом, а на що здатний на полі як футболіст. Так ми й тримались.

– Це правда, що Поркуяна з Островським включили до команди в останню хвилину і вони буквально наздоганяли команду, яка вирушила до Англії?

– Було так. Ми готувались у Швеції. А в Союзі розпочавсь чемпіонат – без збірників. Київське «Динамо» сильно тоді розпочало, громило всіх. Здорово грав і Льоша Островський, Поркуян засвітився. А в збірній два місця було під їхні ампула. Ось їх і дозаявили.

– Кажуть, на островах вас поселили в якомусь замку, який вибрав для збірної сам Гранаткін.

– Та ні. Поселили нас в Даремі неподалік Сандерленда в якомусь технічному коледжі. Трохи нижче – метрів за п'ятсот – у такому ж коледжі, правда, сільськогосподарському, італійці мешкали.

– Суперниками збірної СРСР у груповому турнірі були команди КНДР, Італії та Чилі. Які були прогнози на старті?

Заявка збірної України на чемпіонат світу 2006 року

Німеччина 2006

№	Футболіст	Команда	Зіграні матчі	Забиті м'ячі (– пропущені)
1	Олександр Шовковський	“Динамо” К	5	–7
2	Андрій Несмачний	“Динамо” К	5	–
3	Сергій Федоров	“Динамо” К	–	–
4	Анатолій Тимощук	“Шахтар”	5	–
5	Володимир Єзерський	“Дніпро”	1	–
6	Андрій Русол	“Дніпро”	4	1
7	Андрій Шевченко	“Мілан” (Італія)	5	2
8	Олег Шелаєв	“Дніпро”	5	–
9	Олег Гусєв	“Динамо” К	5	–
10	Андрій Воронін	“Байєр” (Німеччина)	4	–
11	Сергій Ребров	“Динамо” К	4	1
12	Андрій Пятов	“Ворскла”	–	–
13	Дмитро Чигринський	“Шахтар”	–	–
14	Андрій Гусін	“Крила Рад” (Росія)	5	–
15	Артем Мілевський	“Динамо” К	4	–
16	Андрій Воробей	“Шахтар”	4	–
17	Владислав Ващук	“Динамо” К	3	–
18	Сергій Назаренко	“Дніпро”	–	–
19	Максим Калиниченко	“Спартак” М (Росія)	4	1
20	Олексій Белік	“Шахтар”	1	–
21	Руслан Ротань	“Динамо” К	3	–
22	В'ячеслав Свідерський	“Арсенал”	3	–
23	Богдан Шуст	“Шахтар”	–	–

Українські футболісти
у фінальних частинах чемпіонатів світу

№	Футболіст	Ампла	Команда	Рік виступу	Матчі/голи
1	Балтача Сергій	зах	“Динамо” К *	1982	5/1
2	Баль Андрій	зах	“Динамо” К	1982, 86	6/1
3	Безсонов Володимир	півзах	“Динамо” К	1982, 86, 90	10/0
4	Белік Олексій	нап	“Шахтар”	2006	1/0
5	Беланов Ігор	нап	“Динамо” К	1986	4/4
6	Блохін Олег	нап	“Динамо” К	1982, 86	7/2
7	Бишовець Анатолій	нап	“Динамо” К	1970	4/4
8	Ващук Владислав	зах	“Динамо” К	2006	3/0
9	Войнов Юрій	півзах	“Динамо” К	1958	5/0
10	Воробей Андрій	нап	“Шахтар”	2006	4/0
11	Воронін Андрій	нап	“Байєр” (Німеччина)	2006	4/0
12	Гусєв Олег	півзах	“Динамо” К	2006	5/0
13	Гусін Андрій	півзах	“Крила Рад” (Росія)	2006	5/0
14	Дем'яненко Анатолій	зах	“Динамо” К	1982, 86, 90	9/0
15	Євтушенко Вадим	нап	“Динамо” К	1986	3/0
16	Єзерський Володимир	зах	“Дніпро”	2006	1/0

17	Заваров Олександр	півзах	“Динамо” К, “Ювентус” (Італія)	1986, 90	7/2
18	Калиниченко Максим	півзах	“Спартак” М (Росія)	2006	4/1
19	Каневський Віктор	нап	“Динамо” К	1962	2/0
20	Кузнецов Олег	зах	“Динамо” К	1986, 90	7/0
21	Литовченко Геннадій	півзах	“Дніпро”, “Динамо” К	1986, 90	4/0
22	Лютій Володимир	нап	“Шальке -04” (Німеччина)	1990	1/0
23	Мілевський Артем	нап	“Динамо” К	2006	4/0
24	Мунтян Володимир	півзах	“Динамо” К	1970	4/0
25	Несмачний Андрій	зах	“Динамо” К	2006	5/0
26	Никифоров Юрій	зах	“Спартак” М (Росія)	1994, 2002	6/0**
27	Онопко Віктор	зах	“Ов’єдо” (Іспанія)	1994, 2002	5/0**
28	Островський Леонід	зах	“Торпедо” М (Росія), “Динамо” К	1962, 66	6/0
29	Поркуян Валерій	нап	“Динамо” К	1966	3/4
30	Протасов Олег	нап	“Дніпро”, “Динамо” К	1986, 90	4/1
31	Пузач Анатолій	нап	“Динамо” К	1970	2/0
32	Рац Василь	півзах	“Динамо” К	1986, 90	4/1
33	Ребров Сергій	півзах	“Динамо” К	2006	4/1
34	Ротань Руслан	півзах	“Динамо” К	2006	3/0
35	Русол Андрій	зах	“Дніпро”	2006	4/1
36	Сабо Йожеф	півзах	“Динамо” К	1966	4/0
37	Саленко Олег	нап	“Лоареньєс” (Іспанія)	1994	3/6**
38	Свідерський В’ячеслав	зах	“Арсенал” К	2006	3/0
39	Серебряников Віктор	нап	“Динамо” К	1966, 70	4/0
40	Тернавський Владислав	зах	“Спартак” М (Росія)	1994	2/0**
41	Тимошук Анатолій	півзах	“Шахтар”	2006	5/0
42	Хмельницький Віталій	нап	“Динамо” К	1970	4/1
43	Цимбалар Ілля	півзах	“Спартак” М (Росія)	1994	3/0**
44	Чанов Віктор	вор	“Динамо” К	1986	1/0
45	Шевченко Андрій	нап	“Мілан” (Італія)	2006	5/2
46	Шелаєв Олег	півзах	“Шахтар”	2006	5/0
47	Шовковський Олександр	вор	“Динамо” К	2006	5/0
48	Юран Сергій	нап	“Бенфіка” (Португалія)	1994	1/0**
49	Яковенко Павло	півзах	“Динамо” К	1986	3/1
50	Яремчук Іван	півзах	“Динамо” К	1986, 90	5/1

В заявках збірної СРСР були, але не виходили на поле: 1958 — Островський Леонід (зах., “Динамо” К), Єрохін Володимир (зах., “Динамо” К); 1962 — Сабо Йожеф (півзах., “Динамо” К), Серебряников Віктор (нап., “Динамо” К); 1966 — Банников Віктор (вор., “Динамо” К); 1970 — Поркуян Валерій (нап., “Чорноморець”); 1982 — Чанов Віктор (вор., “Динамо” К), Буряк Леонід (півзах., “Динамо” К), Євтушенко Вадим (нап., “Динамо” К); 1986 — Краковський Сергій (вор., “Дніпро”); 1990 — Чанов Віктор (вор., “Динамо” К), Цвейба Ахрік (зах., “Динамо” К); 2006 — Назаренко Сергій (півзах., “Дніпро”), Пятав Андрій (вор., “Ворскла”), Федоров Сергій (зах., “Динамо” К), Чигринський Дмитро (зах., “Шахтар”).

* Команда на час участі у фінальному турнірі.

** У складі збірної Росії.

ДЖЕРЕЛА

- Бышовец А.* Не упасть за финишем. – Санкт-Петербург: АСТ «Астрель-СПб», 2009.
- Боденчук В., Бондар Ю., Нартковский Б.* «Золотый м'яч» - зіркам футболу. – К.: УАФР, 1992.
- Бондар Ю., Шпак В.* У боротьбі за футбольний трон. – К.: ДП «ІВЦ ДПА України», 2009.
- Бондар Ю.* Футбольні пригоди. – К.: Харків: Фолио, 2012.
- Бондар Ю.* Футбольне сафарі. – К.: ТОВ «Дельфін», 2010.
- Блохин О.* Экзаменуєт футбол. – К.: Молодь, 1986.
- Блохин О., Аркадьев Д.* Футбол на всю жизнь. – К.: Веселка, 1988.
- Буряк Л.* Горячие точки поля. – К.: Молодь, 1985.
- Буряк Л.* Я жил в счастливое футбольное время. – К.: Новый друк, 2007
- Валь Альфред.* История футбола. – М.: АСТ – Астрель, 2003.
- Винокуров В.* Шаги к истине. – М.: Физкультура и спорт, 1985.
- Войнов Ю.* На футбольных меридианах. – К.: Молодь, 1962.
- Гиффорд Г.* Энциклопедия футбола. – М.: АСТ, 2006.
- Дасаев Р., Львов А.* Команда начинается с вратаря. – М.: Советская Россия, 1988.
- «Динамо»* – Київ: фотоальбом. – К.: Мистецтво, 1977.
- Есенин К.* Сборная СССР. – М.: Физкультура и спорт, 1983.
- Желдак Т.* Знаменитые личности украинского футбола. – Харьков: Фолио, 2012.
- Ильин А.* Мы были первыми. – М.: Физкультура и спорт, 1978.
- Кулеба В., Сорока М.* Чемпіонат світу в ПАР: уроки для України-2012. – К.: «ВПК «Експрес-Поліграф», 2011.
- Ланфранши Пьер, Айзенберг Кристиана, Мейсон Тни, Валь Альфред.* FIFA 100 лет. Век футбола. – М.: Махаон, 2005.
- Легкий Л.* Історія світового футболу. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010.
- Лобановський В.* Бесконечный матч... – К.: Концерн «Издательский Дом «Ін Юре», 2003.
- Максимов Максим.* Они были первыми. – К.: Оранта, 2002.
- Малов В.* 100 великих футболистов. – М.: Вече, 2006.
- Мехико-86:* События и размышления. – М.: Физкультура и спорт, 1987.
- Нартковский Б.* К футбольным вершинам. – К.: Молодь, 1988.
- Понедельник В.* Штрафная площадка. – М.: Молодая гвардия, 1977.
- Попдимитров Д.* История на футбола. – София: Медицина и физкультура, 1987.
- Рэднеллж Кир.* Все о футболе: Чемпионат мира-98. – М.: Ниола – Пресс, 1988.
- Сорока М., Сорока О.* Український футбол на чемпіонатах світу. – К.: ВАТ «Видавництво «Київська правда», 2006.
- Сорока Ю.* История украинского футбола. – Харьков: Фолио, 2012.
- Старостин А.* Большой футбол. – М.: Молодая гвардия, 1959.
- 117 шагов* к признанию: все матчи сборной Украины. – К.: Команда. 2006.
- Сточик А., Затравкин С.* Чемпионаты мира по футболу. 1930 – 2005. – М.: Шико, 2005.
- Сточик А., Затравкин С.* XVIII чемпионат мира по футболу. – М.: Шико, 2007.
- Талиновский Б., Франков А., Панкратов Е.* Все чемпионаты мира по футболу: в 9 т. – К.: ООО «Издательский Дом Украинский Медиа Холдинг», 2010.
- Травкин Н.* История футбола. Планета футбол. – М.: Терра Спорт, 2002.
- Франков А.* Футбол по-украински. – Харьков: Книжный «Клуб Семейного Досуга», 2006.

ЗМІСТ

I. ФУТБОЛЬНОГО ЦВІТУ – ПО ВСЬОМУ СВІТУ

ЯК УКРАЇНЦІ ГРУ ПРОСЛАВЛЯЛИ	7
Із Чернівців – до Монтевідео і ближче	7
Вершини верховинців	10
«Єще львовська не згінела...», або Футбол під знаком Золотого лева	12
Перший український чемпіон	15
Тризуб на зірково-смугастому стязі.....	19
Копанівка у Кленовому гаю	25
Футбольна самба під український борщ	26
«Рука» України на африканському континенті	28

II. У ФУТБОЛКАХ З НАПИСОМ «СССР»

ВІД МОСКВИ – ДО САН-ФРАНЦИСКО.....	35
Швеція-1958	35
Чилі-1962	42
Англія-1966.....	46
Мексика-1970	56
ФРН-1974	64
Аргентина-1978	68
Іспанія-1982	71
Мексика-1986	80
Італія-1990	90
США-1994	99

III. ЗА ЧЕСТЬ УКРАЇНИ

НЕЗАЛЕЖНИЙ ШЛЯХ	107
Франція-1998.....	107
Японія та Південна Корея-2002	118
Німеччина-2006.....	127
Південна Африка-2010	144
Бразилія-2014	164

IV. СЛОВО – УЧАСНИКАМ

Юрій Войнов:

Перший воїн..... 167

Віктор Каневський:

«Домівок може бути багато, але Батьківщина одна – там, де народився»..... 191

Віктор Серебряников:

«Свою роботу ми виконували чесно»..... 203

Володимир Маслаченко:

«Чемпіонат 1962-го року став моєю особистою трагедією»..... 233

Леонід Островський:

«Мені сказали: поїдеш у Київ – розпрощаєшся з футболом»..... 244

Йожеф Сабо:

«Муртаз сказав, що «волейбол» йому наснився»..... 252

Валерій Поркуян:

«Те, що я фартовий – люди сказали. А Блохін сам таким назвався»..... 259

Віталій Хмельницький:

«Грати за київське «Динамо було не менш престижним, аніж за збірну СРСР»..... 274

Євген Рудаков:

«Без Києва я не став би тим, ким став»..... 289

Анатолій Бишовець:

«У Мексиці нам не вистачило досвіду»..... 294

Володимир Мунтян:

«Я ніколи не вважав себе кращим за інших»..... 306

Володимир Капличний:

«Нас любили і нам багато чого прощали»..... 329

Леонід Буряк:

«Нинішньому українському футболу не вистачає Лобановського»..... 338

Сергій Балгача:

«Найбільша подяка, коли тебе пам'ятають уболівальники»..... 359

Андрій Баль:

«Мій гол у ворота бразильців був випадковим. У певному сенсі...»..... 371

Гаврило Качалін: В українців є команда!	389
Ігор Беланов: «У Мексиці легше було бігати, аніж стояти на місці».....	393
Іван Яремчук: «Після поразки від бельгійців багато хто з футболістів СРСР у роздягальні плакав. Я – теж...»	409
Валерій Лобановський: «Коли ми дізналися, що матч з аргентинцями буде судити Фредрікссон, тоді Симонян і Морозов сказали мені: «Треба щось робити. Потрібно наполягати на відведенні шведа».....	422
Віктор Банников: «Інколи й голи пропускати приємно — особливо, від Пеле...»	443
Віктор Леоненко: «Футбольних талантів в Україні найбільше»	451
Олег Саленко: Людина з Книги рекордів Гіннеса.....	455
Сергій Юран: «Напругу на «мундіалі» знімали українським борщем».....	467
Сергій Ребров: «У Німеччині ми досягли максимально можливого для себе результату.....	472
Андрій Воронін: «Я щасливий представляти свою країну»	480
 V. УСЯ ФУТБОЛЬНА РАТЬ	
УКРАЇНЦІ НА «МУНДІАЛЯХ»	487
 VI. МОВОЮ ЦИФР	
ДЖЕРЕЛА.....	540